Anlatım Bozuklukları (Dil Bilgisi Kaynaklı)

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Anlatım bozukluğu:** Cümlenin dil bilgisi kurallarına uymaması ya da bir ögenin eksik kalması yüzünden anlamın bulanıklaşmasıdır. Çoğunlukla birden fazla yargının bir öge ortak kullanılarak birleştirildiği cümlelerde görülür.
- **Öge eksiklikleri:** Ortak kullanılan öge cümlelerden birine uymuyorsa ya da gerekli öge söylenmemişse **özne, yüklem, nesne, yer tamlayıcısı** ya da **zarf tamlayıcısı eksikliği** oluşur: Doğayı korumalı, zarar vermemeliyiz. → Doğayı korumalı, **ona** zarar vermemeliyiz.
- **Özne-yüklem uyumsuzluğu:** Özne ile yüklem kişi ya da sayı bakımından uyuşmaz: Ben ve kardeşim parka gittiler. → gittik.
- **Ek-fiil eksikliği:** Ortak kullanılan ek-fiil yüklemlerden birine uymaz: Salon çok kalabalık, herkes ayaktaydı. → kalabalık**tı**.
- **Tamlama yanlışlığı:** Farklı türdeki tamlamalar tek bir isme bağlanır: bilimsel ve macera filmleri → bilim ve macera filmleri.
- **Çatı uyuşmazlığı:** Aynı özneye bağlanan yüklemlerden biri etken, diğeri edilgen olur: Park açıldı ve oyun alanları yaptı. → Park açıldı ve oyun alanları yapıldı.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Cümleleri anlatım bozukluğunun nedeniyle eşleştiriniz.

1. Ben ve arkadaşım sinemaya gittiler.
2. Salon çok kalabalık, herkes ayaktaydı.
3. Park açıldı ve çocuklar için oyun alanları yaptı.
4. Kardeşim bilimsel ve macera filmlerini çok sever.

a) ek-fiil eksikliği b) tamlama yanlışlığı c) özne-yüklem uyumsuzluğu d) çatı uyuşmazlığı

2 "Ben ve kardeşim hafta sonu parka gittiler." cümlesindeki anlatım bozukluğunu düzelterek yeniden yazınız.

3 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **yüklem eksikliği** vardır?

A) Bu yıl ödevlerimi zamanında yaptım.
B) Bu yıl ben ödevlerimi zamanında, kardeşim ise hep son gün yaptı.
C) Kardeşim ödevlerini hep son güne bırakır.
D) Ben ödevlerimi yaptım, kardeşim de kitap okudu.

4 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.

( ) Ortak kullanılan öge cümlelerden birine uymazsa anlatım bozukluğu oluşabilir.
( ) "Sen ve ben" öznesiyle kullanılan yüklem 1. çoğul kişi olmalıdır.
( ) Etken ve edilgen yüklemler aynı özneye bağlanabilir.
( ) Anlatım bozukluğu olan cümle anlaşılmayı güçleştirir.

5 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **özne-yüklem uyumsuzluğu** vardır?

A) Sen ve ablan yarın bize geleceksiniz.
B) Ablan yarın bize gelecek.
C) Sen ve ablan yarın bize gelecekler.
D) Siz yarın bize gelecek misiniz?

6 "Doğayı korumalı, zarar vermemeliyiz." cümlesindeki anlatım bozukluğunun nedenini yazınız ve cümleyi düzeltiniz.

7 "Salon çok kalabalık, herkes ayaktaydı." cümlesini düzelterek yeniden yazınız.

8 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **anlatım bozukluğu yoktur**?

A) Annemi aradım ve ona iyi haberi verdim.
B) Annemi aradım, uzun uzun konuştum.
C) Ben ve annem çarşıya gittiler.
D) Çarşı çok kalabalık, dükkânlar da doluydu.

9 "Kardeşim bilimsel ve macera filmlerini çok sever." cümlesindeki anlatım bozukluğunun nedenini yazınız ve cümleyi düzeltiniz.

10 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **çatı uyuşmazlığı** vardır?

A) Yeni park geçen ay açıldı ve çocuklar için oyun alanları yapıldı.
B) Belediye yeni bir park açtı.
C) Çocuklar yeni parkta saatlerce oynadı.
D) Yeni park geçen ay açıldı ve çocuklar için oyun alanları yaptı.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Cümlelerdeki anlatım bozukluklarının nedenlerini yazınız.
a) Kütüphaneye yeni kitaplar geldi ve hemen okumaya başladı.
b) Bu çiçeğe bakmayı ve sulamayı unutma.
c) Komşularımızı ziyaret ettik ve uzun uzun sohbet ettik.

12 "Bu çiçeğe bakmayı ve sulamayı unutma." cümlesindeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?
A) Özne eksikliği B) Yüklem eksikliği C) Nesne eksikliği D) Ek-fiil eksikliği

13 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **özne eksikliği** vardır?
A) Öğrenciler yeni kitapları çok beğendi.
B) Öğrencilere yeni kitaplar dağıtıldı, çok beğendiler.
C) Yeni kitaplar öğrencilere dağıtıldı.
D) Öğrencilere yeni kitaplar dağıtıldı, öğrenciler kitapları çok beğendi.

14 "Babam çay, annem kahve içti." cümlesinde anlatım bozukluğu var mıdır? Açıklayınız.

15 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **zarf tamlayıcısı eksikliği** vardır?
A) Komşularımızı ziyaret ettik ve uzun uzun sohbet ettik.
B) Komşularımızı ziyaret ettik.
C) Komşularımızla uzun uzun sohbet ettik.
D) Komşularımızı ziyaret edip onlarla sohbet ettik.

16 "Tatilde kardeşim yüzmeyi, ben de balık tutmayı öğrendi." cümlesini iki öğrenci şöyle düzeltmiştir:
Göksu: Tatilde kardeşim yüzmeyi, ben de balık tutmayı öğrendim.
Kerem: Tatilde kardeşim yüzmeyi öğrendi, ben de balık tutmayı öğrendim.
Hangi öğrencinin düzeltmesi doğrudur? Açıklayınız.

17 Cümleleri düzelterek yeniden yazınız.
a) Sen ve ben bu işi birlikte başaracaklar.
b) Mektubu okudum ve çok güldüm.
c) Hava çok sıcak, denize girmiştik.

18 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğunun nedeni **diğerlerinden farklıdır**?
A) Ben ve Ali yarın geziye katılacaklar.
B) Sen ve Elif bu işi mutlaka başarırlar.
C) Bu yıl ben matematiğe, kardeşim de İngilizceye çalıştı.
D) Annemle ben pazara gidecekler.

19 "Yangın kısa sürede söndürüldü ve itfaiye ekibini alkışladı." cümlesindeki anlatım bozukluğunun nedenini yazınız ve cümleyi düzeltiniz.

20 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **ek-fiil eksikliği** vardır?
A) Bahçe çok bakımsız, çiçekler de kurumuştu.
B) Bahçe çok bakımsızdı, çiçekler de kurumuştu.
C) Bahçeyi temizledik ve çiçekler diktik.
D) Ben ve ablam bahçeyi suladık.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 (I) Geçen hafta sınıfça bir hayvan barınağını ziyaret ettik. (II) Barınaktaki köpekleri besledik ve uzun uzun oynadık. (III) Görevliler bize hayvanların bakımını anlattı. (IV) Dönüşte hepimiz çok mutluyduk. Bu metindeki numaralanmış cümlelerin hangisinde **anlatım bozukluğu** vardır?
A) II B) I C) III D) IV

22 (I) Geçen hafta sınıfça bir hayvan barınağını ziyaret ettik. (II) Barınaktaki köpekleri besledik ve uzun uzun oynadık. (III) Görevliler bize hayvanların bakımını anlattı. (IV) Dönüşte hepimiz çok mutluyduk. Bu metindeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?
A) Nesne eksikliği
B) Zarf tamlayıcısı eksikliği
C) Özne-yüklem uyumsuzluğu
D) Çatı uyuşmazlığı

23 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğunun nedeni **yanlış** verilmiştir?

A) Ben ve arkadaşlarım tiyatroya gittiler. (Yüklem eksikliği)
B) Tarihî ve kültür mekânlarını gezdik. (Tamlama yanlışlığı)
C) Kapılar kilitlendi ve bekçi eve döndü. (Anlatım bozukluğu yoktur)
D) Toplantı ertelendi ve yeni bir tarih belirledi. (Çatı uyuşmazlığı)

24 Aşağıdaki cümlelerin hangisi **anlatım bozukluğu içermez**?

A) Kitaba göz attı ve çok beğendi.
B) Kitap ona hediye edildi ve hemen okumaya başladı.
C) Ben ve kardeşim kitabı bir günde bitirdiler.
D) Kitabı okudu ve arkadaşına ödünç verdi.

25 Aşağıdaki paragrafta anlatım bozukluğu olan iki cümleyi bulup düzeltiniz.
"Okulumuzda geçen hafta bir bilim şenliği düzenlendi. Ben ve arkadaşlarım bir robot tasarladılar. Robotumuz çok ilgi gördü ve jüri birincilik ödülü verdi. Şenlik bittiğinde hepimiz çok yorgunduk."

26 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **tamlama yanlışlığı** vardır?

A) Şehrimizde tarihî mekânlar gezilecek.
B) Şehrimizde tarihî ve kültür mekânları gezilecek.
C) Ben ve sınıf arkadaşlarım müzeyi gezdiler.
D) Müze çok eski, eserleri de değerliydi.

27 "Yeni kütüphane geçen hafta açıldı ve yüzlerce kitap bağışladı."
Bu cümlenin anlatım bozukluğu, aşağıdaki düzeltmelerin hangisiyle giderilmiştir?

A) Yeni kütüphane geçen hafta açıldı, yüzlerce kitap bağışladı.
B) Yeni kütüphane geçen hafta açılmış ve yüzlerce kitap bağışlamış.
C) Yeni kütüphane geçen hafta açıldı ve kütüphaneye yüzlerce kitap bağışlandı.
D) Yeni kütüphane açıldı ve yüzlerce kitap bağışladı.

28 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ortak kullanılan öge, yüklemlerden birine uymadığı için **anlatım bozukluğu** oluşmuştur?

A) Bahçeyi temizledik ve çiçeklerle süsledik.
B) Annesini aradı, ona iyi haberi verdi.
C) Soruları okudu, dikkatle cevapladı.
D) Ormanlarımızı korumalı, gereksiz yere müdahale etmemeliyiz.

29 "(1) Sabah erkenden ben ve kardeşim yola çıktık. (2) Yolda kardeşim çok yoruldu, ben ise hiç. (3) Köye vardığımızda dedem bizi kapıda karşıladı. (4) Dedemi çok özlemiştik, sarılıp uzun uzun hasret giderdik." Bu metinde **kaç cümlede** anlatım bozukluğu vardır?

A) 2 B) 1 C) 3 D) 4

30 Farklı nedenlerle anlatım bozukluğu bulunan iki cümle yazınız. Her cümlenin bozukluk nedenini ve doğru biçimini de yazınız.

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**